

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regvla I. Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè fine institutione
canonica obtineri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

De *presumpt* Bonifacius hujus Tit auctor, occasionem sumpsit hujus Regule eondendæ, *Semel malus semper presumitur esse malus, cap. Semel malus in h. e. Idem in aliis Regulis accidit.*

Quæ tamen eò non dicuntur, quasi Regula sit nuda tantum narratio seu coniectio multarum rerum, ita quòd nulla inde juris decisio depro-mi possit; sed ut ostendatur, Regulam ex constituto iure, tamquam ex præexistenti (ut ita loquar) materia sua, non verò e contra, jus ex regula natum & profectum esse, *Glos ad d. l. 1, D. hoc tit.* Nec enim negatur, eam ad alias species iure non expressas traduci posse. Imò rectè ad has regulas confugitur, quod multorum iurium, ex quibus desumptæ sunt, apertam sententiam exprimant, quæ æquè valere debet in casibus non decis, ob eandem æquitatem, *l. Illud quasitum 31, in princ. D. Ad L. Aquil.* Non possunt, inquit Julianus, omnes articuli sigillatim aut legibus, aut Senatusconsultis comprehendere; sed cum in aliqua causa sententia eorum manifesta est, is, qui jurisdictioni præest, ad similia procedere, atque ita jus dicere debet, *text est in l. Non possunt 12, cum l. seqq. D. De legib. cap. Inter ceteros 4. D. Descript. cap. 2, circa med. De translat. Episc.* Quare cum multi variique casus quotidie incidere soleant, qui disertis verbis à jure decis non sunt, licebit in hac multitudine & varietate rerum ad has iuris regulas, tamquam ad communia quædam capita recurrere. Est enim hic Tit. veluti penus quædam, in qua rotius quasi juris thesaurus delitescit; adeoque viam aperit de quavis causa confestim, & ex tempore respondendi. *Videntur*

*eleganter D. Peckius Præceptor olim meus observandus ad Rubr. hujus tit. Panoim ad Rubr. & eod. Neque enim assentiendum est Jacobo Cujacio in Posthumo, qui ejus nomine circumferretur, afferenti ex regula levia & perniciofa argumenta deduci, ad d. l. 1, in fine h. e. quod duobus allatis exemplis ita comprobatur. Regula est, inquit, Invito beneficium non datur; At libertas beneficium est, & tamen invito datur, *l. ult. C. De testam. manumif.* Item Regula est, Deteriorem conditionem per servum fieri non posse, *l. Melior D. De R. I.* Sed servus delinquendo potest; quia dominus servum noxæ dedere cogitur, *l. 1. §. quob. igitur D. De vi & vi arm.* Sed non videt ipse, nos eo casu non loqui, ubi contra regulam expressum jus urget, ut in exemplis ab eo allatis, aut aperta ratio contrarium evincit; quibus casibus officium suum perdit regula, ut utar verbis *d. l. 1, D. h. tit.* Verum loquimur in casu non deciso à jure, aut ubi ratio, quæ diversum suadet, nulla subest, cur à regula discedendum sit. Hinc Glosa nostra hic ad rubr. circa fin. Potior est ejus causa, inquit, pro quo facit regula; habet enim adversarius ostendere rationem, quare in illo casu regula non loquatur. Et hæc ita esse, convincit vel secunda Reg. *D. Famina* inquit Ulpianus, *ab omnibus officiis civilibus & publicis remota sunt, & idè nec iudices esse possunt, nec Magistratum gerere, &c.* Nonne ex præmissa regula, *Famina ab omnibus officiis civilibus & publicis remota sunt,* infert aperte Ulpianus, eas nec Iudices esse posse, nec Magistratum gerere? Cæterum ipsas Regulas ex ordine, & quantum fieri potest brevissimè, explicemus*

REGULA I.

Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine institutione canonica obtineri.

Beneficium Ecclesiasticum est jus percipiendi redditus sive obventiones Ecclesiasticas, quale habent Episcopi, Abbates, Decani, Præpositi, Parochi, Canonici, alique Clerici divinis ministeriis sive officiis adscripti, *cap. 1, & de malodictis, c. Quanto 7, De offic. iud. ord. cap. Ad decorem 5, De institut.* Institutio verò Canonica dicitur receptio ad ipsum beneficium Ecclesiasticum, juxta præscriptum sacrorum Canonum; veluti, quæ sit per legitimam electionem vel postulationem & confirmationem; per collatio-

nem simplicem, sive ad præsentationem patroni Ecclesie sive Ecclesiastici beneficii. Hæc enim nomine institutionis canonice veniunt, ut tototit *De institut. cap. 4, cap. 6, De his qua. fiunt à Præl. c. Cum Ecclesia 31, De elect.* Ex quibus consequens est, eum, qui aliter ad beneficium Ecclesiasticum electus est, vel quia non servat à formam electionis, *de qua in c. Quia propter 42, De elect. c. Cum expediat 29, eod. in 6,* vel ab eo electus est, cui eligendi jus non erat, *c. Messana 56, cap. Sacrosancta 51, De elect. cap. 8, De conjur. vel simoniacè, cap. 2, De simonia*

simonia in Extravag. commun. vel aliter indignus electus, cap. Quamquam 18, De elect. in 6, non possit dici canonicè institutum. Similiter qui obtinuit à laico Ecclesiam vel Ecclesiasticum beneficium (etiam si laicus ejusdem Ecclesie vel beneficii patronus sit) absque auctoritate Episcopi, vel alterius Superioris, cap. 4, cap. 8, cap. 10, & 15, De jure patron. siue alicui collatum est beneficium nondum vacans, c. 9, De concess. praben. vel si ipse, cui collatum est, laicus, cap. 2, De institui. cap. Cum aded 17, De rescript. vel Clericus conjugatus sit, cap. 5, De cler. conjug. Nam hi omnes canonicè institui non possunt, ut jam ad. jurib. Hujus Regulæ rationem reddit D. Peckius hic, quod in Ecclesiam Dei non debet alius esse ingressus, quam per ostium, cujus claves præfectis Ecclesiæ committuntur, qui eisdem clavibus & Canonice regulis instituendos in eamdem Ecclesiam Dei intramittunt. Nam & huc spectat Innocentii IV. Constitutio in Concilio Lugdunensi, quæ duobus de dignitate, personatu vel alio beneficio Ecclesiastico contententibus, & altero per contumaciam absente, prohibet missionem fieri in possessionem beneficii, causâ rei servandæ (quæ alioqui solet fieri in aliis causis, ubi reus ante litis contestationem contumaciter abest), cap. 3, cap. 5, §. in aliis. Ut lite non contest. sed titulus, quo nititur actor, præsens examinari debet; idque ut vitetur ingressus vitiosus in beneficium, hoc est, qui absque titulo est, siue canonica institutione, cap. unico de eo qui mittitur in possess. Quare & qui longo tempore beneficium

possedit absque institutione canonica, se defendere non poterit temporis præscriptione; cum id quod ab initio nullum est, tractu temporis non convalescat, cap. Non firmatur, & ibi latius dicimus inf. eod.

Cui certè adversari videtur textus in cap. Cura II, De jure patron. Quo loco Ecclesia à laicis acceptæ præscriptione acquiritur per Clericum, quasi nullo titulo præcedenti. Textus verba hæc sunt: Mandamus, quatenus ex donatione laicorum, nisi auctoritas Diocesani Episcopi & consensus adsit, nullus vestrum aliquas sibi Ecclesias vindicare præsumat, vel retinere taliter acquisitas; nisi legitimâ fuerit præscriptione munitus, aut Diocesani Episcopi habuerit postea consensum. Ex quibus verbis constat, donationem Ecclesiarum à laicis factam tunc valere, si auctoritas & consensus Episcopi intervenerit, aut ex post facto consensus ejus accesserit; aut si Clericus legitimâ præscriptione munitus sit. Sed responderetur, eam legitimam præscriptionem in d. cap. Cura intelligi, quæ & bonæ fidei est; malæ enim possessor numquam præscribit, ut reg. seq. ubi & dicam latius. Unde constituendum est, textum eâ specie loqui, quando possessor bonæ fidei est hoc est, quando credit Episcopum (qui suæ dioceseos curam & inspectionem gerit) connivere, & quasi videntibus oculis dissimulare donationem Clerico à laico factam, & subsequenter consensum suum, licet tacitum, accommodasse, qui loco tituli est, vide Glos. & Panorm. ad d. c. Cura, & qua habet Covarr. ad cap. Possessor in 2, p. Relect. §. 10, n. 1, inf. hoc tit.

REGULA II.

Possessor malæ fidei ullo tempore non præscribit.

Hæc Regula desumpta est ex cap. 5, c. 17 in fine cap. 19, in fine & cap. fin. De præscript. Est autem Præscribere rem aliquam acquirere per continuationem possessionis temporis à jure definiti, ut liquet ex tit. Decretal. De præscript. & in 6, extit. C. De præscript. lo. gi. temp. cum aliquot tit. seqq. Vide latius in Summa nostra sub tit. De exceptionib. Ut autem præscriptioni locus sit, requirit hæc Regula nostra, ut possessor bonæ, non malæ fidei sit, hoc est, quod existimet rem, quam possidet, suam, non alienam esse; nam fidem hic pro conscientia accipimus, c. fin. De præ-

script. can. Si virgo xxxiv. quest. 2, l. Bona fidei 109, D. De verb. signif. Et ratio Regulæ est, quia is, qui malæ fidei est, peccat ex D. Pauli sententia, dum id quod ex fide non est, peccatum esse asserit, ad Rom. 14, in fine, juncto §. illud circa med. de panit. dist. 3, nec minus in præceptum Decalogi incidit, quo alienæ rei votum siue affectatio interdicta est, præcepti uli Decal. Non domum, ison agrum. &c. Non igitur malæ fidei possessor præscribit, quare totumque etiam tempore, licet immemoriali, possideat, cap. 5, & c. fin. De præscript. cum tantò sunt graviora peccata, inquit alibi textus, quanto